

Utenriksdepartementet

Strategi

Strategi for norsk innsats i Sahelregionen (2024–2030)

Innhold

1 Sammen drag	4
2 Innledning	5
3 Hovedinnsatsområder og leveranser	7
Norske interesser	7
Overordnet mål og hovedinnsatsområder	8
Hovedinnsatsområder og leveranser	10
1. Humanitær respons og bærekraftig utvikling:	10
Respondere på humanitære behov, støtte opp om lokal motstandskraft, bidra til å forebygge irregulær migrasjon og bidra til inkluderende bærekraftig utvikling.	
2. Fredsbygging og stabilisering:	12
Medvirke til å forebygge og bekjempe voldelig ekstremisme, bidra til fredsbygging, stabilisering, og fremme kvinners deltagelse i arbeidet knyttet til fred og sikkerhet.	
3. Demokrati og kjønnslikestilling:	14
Medvirke til godt styresett, nasjonal ressursmobilisering, demokratisk utvikling, menneskerettigheter og likestilling.	
Dilemmaer og risiko for gjennomføringen av strategien	16
4 Koordinering og partnerskap	18

1 Sammendrag

Situasjonen i Sahel-regionen (Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger og Tsjad) har forverret seg kraftig de siste årene som følge av flere militærkupp, geopolitisk rivalisering, anti vestlig-retorikk og mer komplekse sikkerhetsutfordringer. Sivilbefolkningen rammes hardt av voldelig ekstremisme og virkningene av klimaendringene. De humanitære behovene har økt i omfang. Disse faktorene påvirker rammevilkårene for norsk engasjement. Den nye strategien for norsk innsats i Sahel-regionen har som mål å bidra til å reversere den negative utviklingen. Samtidig arbeides det for å legge grunnlag for langsiktig bærekraftig utvikling. Multilaterale institusjoner og sivilsamfunn vil bli hovedkanaler for norsk støtte. Det legges også til grunn at den nye strategien får et bredere regionalt tilslag, hvor ambassaden i Dakar vil være et viktig knutepunkt.

2 Innledning

Sahel-regionen har de siste årene gjennomgått dramatiske endringer som skaper mer utfordrende rammevilkår for norsk engasjement. Terrortrusselen er blitt mer kompleks, det har funnet sted en serie militærkupp, FN-operasjonen MINUSMA er avviklet, regionale samarbeidsordninger er under press, og fredsavtalen for Mali (Alger-avtalen) er sagt opp. Sahel har de siste årene også fått økt geopolitisk betydning og det vektlegges stadig tyngre at regionen er på NATO-alliansens sørlige flanke. Dette har implikasjoner for vår innsats i regionen og det er derfor behov for en ny Sahel-strategi.

Dagens utfordringer i regionen omfatter blant annet voldelig ekstremisme, kupp, styresettproblemer, økt geopolitisk rivalisering og polarisering, anti-vestlig retorikk, samt undergravende russisk innblanding og militært engasjement. Underliggende faktorer som vedvarende fattigdom, matusikkerhet, mangel på utvikling og virkninger av klimaendringene gjør situasjonen enda vanskeligere. Disse utfordringene bidrar til konflikter, forverring av humanitære lidelser og økt risiko for irregulær migrasjon. Situasjonen vil bli ytterligere forverret dersom utfordringene brer seg til kyststatene. Dette berører norske interesser.

På kort sikt er hovedfokuset for vårt engasjement å få reversert den negative utviklingen, håndtere humanitære utfordringer, styrke matsikkerhet, bidra til stabilisering og styrke lokal evne til å bekjempe voldelig ekstremisme. Samtidig må det legges til rette for langsiktig bærekraftig utvikling samt bidra til å styrke rettstaten, demokratisk utvikling, menneskerettigheter og likestilling. Slik innsats er også viktig for å bidra til å forebygge irregulær migrasjon. Sikkerhetssituasjonen er krevende, og gjør innsatsen for personell på bakken utfordrende. Ikke-demokratiske styresmakter vanskeliggjør direkte bistandssamarbeid. Norsk innsats i Sahel vil derfor i større grad bli kanalisert gjennom sivilt samfunn og multilaterale institusjoner. Gjennom opprettelsen av en ambassade i Dakar, vil det norske Sahel-engasjementet få et bredere regionalt tilsnitt.

Norge har vært engasjert i Sahel i flere tiår, og har hatt omfattende humanitær innsats og utviklingsbistand i regionen. Engasjementet startet med innsats for matsikkerhet i deler av regionen på 1980-tallet. Norge besitter kompetanse som kan være etterspurt, herunder på lokalt klimatilpasset matproduksjon, utdanning og energi. Sahel er et av de mest sårbare områdene i verden for klimaendringer, med mer omfattende tørke, flom, og sand- og støvstormer. Norges innsats for å bevare skog i Afrika vil kunne ha innvirkning på nedbørmengder, noe som er viktig for å sikre matproduksjon. Norsk engasjement i Sahel er blitt verdsatt av våre partnere.

Den politiske dimensjonen fikk økt aktualitet etter statskuppet i Mali i 2012 og terrorangrepet i In Amenas i Algerie våren 2013. I likhet med nære partnere, søkte Norge å utvikle en helhetlig tilnærming til utfordringene i Sahelregionen for å fange opp underliggende årsaker til fattigdom, ustabilitet og ekstremisme. I 2018 utarbeidet Utenriksdepartementet en egen Sahel-strategi, som ble fornyet i 2021 og var ment å ha en varighet på fem år (2021–2025). I denne strategien ble det lagt stor vekt på norsk innsats i FN-operasjonen MINUSMA i Mali og konsolidering av freds-

avtalen for landet. Siden da er rammevilkårene drastisk endret. Som en konsekvens av dette, la Norge ned ambassaden i Bamako i Mali i desember 2023, og opprettet en ny ambassade i Dakar i Senegal i september 2024.

Siden utfordringene i økende grad er grenseoverskridende, legger strategien mer vekt på en regional tilnærming. Hovedfokus vil fortsatt være de fem landene som utgjorde en del av G5 Sahel (Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger og Tsjad), samtidig som det nå også åpnes for forebyggende innsats i kyststatene. Med kyststatene menes landene i Vest-Afrika som har grense til G5 Sahel-land.

Strategien er organisert rundt tre hovedinnsatsområder, med tilhørende leveranser. Strategien omtaler hvem vi sikter å arbeide med (partnerskap), og ser nærmere på risiko og dilemmaer i det videre engasjementet. Sahel-strategien gjelder for perioden 2024–2030.

Sahel-strategien bygger på føringene fra [Afrika-strategien](#), og må ses som en del av den overordnede norske innsatsen i Afrika. Strategien legger også til grunn relevante styringsdokumenter, slik som [matsikkerhetsstrategien «Kraftsamling mot svolt»](#), [klimatilpasningsstrategien «Klima, sult og sårbarhet»](#), [handlingsplan for Kvinner, Fred og Sikkerhet \(2023–2030\)](#), [handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling](#), [strategisk rammeverk for norsk innsats i sårbare stater og regioner](#) og den [reviderte strategien for norsk humanitær politikk](#).

3 Hovedinnsatsområder og leveranser

Norske interesser

Sahel ligger i Europas nærområder. Utviklingen i regionen påvirker norske interesser. Når utviklingen i Sahel nå er negativ på flere områder, er det nødvendig å oppdatere vår strategi og tilnærming til regionen.

Det er i norsk interesse å:

- ☀ bidra til å styrke demokratisk utvikling, menneskerettigheter og likestilling, godt styresett, og nasjonal ressursmobilisering;
- ☀ bidra til at landene i regionen makter å forebygge og bekjempe voldelig ekstremisme og alvorlig grensekryssende organisert kriminalitet og korrupsjon;
- ☀ redde liv, lindre nød, ivareta menneskers verdighet og rettigheter og sikre at humanitær bistand når frem til den kriserammede befolkningen;
- ☀ bidra til økt matsikkerhet og at sivilbefolkningen får nytte godt av grunnleggende tjenester som helse og utdanning;
- ☀ motvirke irregulær migrasjon og undergraving av asylinstituttet, og hjelpe flest mulig i deres lokalsamfunn;
- ☀ støtte opp om motstandsdyktige lokalsamfunn, som blant annet kan levere sosiale tjenester og forebygge virkningen av klimaendringer;

Overordnet mål og hovedinnsatsområder

Utviklingen og utfordringene i Sahel går på tvers av landegrenser, og de siste årene er den regionale dimensjonen ytterligere forsterket. Endrete rammebetingelser har konsekvenser for vår innsats og måten vi arbeider på. Strategien har til hensikt å bidra til å forebygge spredning av usikkerhet, konflikt og ustabilitet i Sahel og kyststatene. Disse utfordringene er grenseoverskridende, og den justerte Sahel-strategien har derfor et bredere regionalt tilslag.

Den langsiktige visjonen for norsk engasjement i Sahel er en stabil region med godt styresett og inkluderende, bærekraftig utvikling. Dette vil imidlertid ta tid å realisere.

Strategien gjelder til 2030, i tråd med tidslinjen for FNs bærekraftsmål. Sahel-strategien tar sikte på å medvirke til å bryte den negative spiralen som i dag gjør seg gjeldende for Sahel og enkelte av kystlandene. Det vil måtte tas høyde for at det kan oppstå uforutsette hendelser, både positive og negative, som igjen kan påvirke utviklingen i regionen. I de nærmeste årene står Sahel overfor en rekke presserende behov på det humanitære området og innenfor sikkerhet, stabilisering og styresett. Videre må det kortsiktige arbeidet bidra til å legge grunnlaget for en langsiktig bærekraftig utvikling i regionen. Dette vil prege leveransene i strategien.

Det legges opp til tre hovedinnsatsområder:

1. Humanitær respons og bærekraftig utvikling:

Respondere på humanitære behov, støtte opp om lokal motstandskraft, bidra til å forebygge irregulær migrasjon og bidra til inkluderende bærekraftig utvikling.

2. Fredsbygging og stabilisering:

Medvirke til å forebygge og bekjempe voldelig ekstremisme, bidra til fredsbygging, stabilisering og å fremme kvinners og ungdoms deltagelse i arbeidet knyttet til fred og sikkerhet.

3. Demokrati og likestilling:

Medvirke til godt styresett, nasjonal ressursmobilisering, demokratisk utvikling, menneskerettigheter og likestilling.

Oppfølging av strategien vil gjøres i partnerskap med aktører på landnivå, i regionen og internasjonalt. Samarbeid med FN-systemet er viktig for oppfølging av alle hovedinnsatsområder. Videre er den europeiske dimensjonen ved norsk Sahel-innsats viktig. I dagens geopolitiske situasjon er det i norsk interesse å arbeide med nære allierte og likesinnede land for å motvirke de kreftene som ser seg tjent med et urolig Sahel for å destabilisere Europa.

Oppfølgingen av strategien vil fordre ulike former for norsk innsats. Noen av leveransene under hovedinnsatsområdene vil kreve at det følger med midler, mens det under andre leveranser er hovedvekt på Norges pådriverrolle for å fremme verdier og politiske prioriteringer i multilaterale fora, i dialog med styresmakter i de aktuelle landene og i kontakt med sivilt samfunn.

Det er en klar sammenheng mellom de tre hovedinnsatsområdene. Fremgang på ett område vil støtte opp om og avhenge av fremdrift på de andre områdene. Det er viktig å se det humanitære engasjementet i sammenheng med innsatsen på lang-siktig bærekraftig utvikling, sikkerhet, konfliktløsning og fredsbygging.

Strategien skal være et levende og fleksibelt dokument. Hovedinnsatsområdene ligger fast, men leveransene vil måtte tilpasses den videre utviklingen i regionen. Under følger en nærmere konkretisering av leveranser under de tre hovedinnsatsområdene.

Hovedinnsatsområder og leveranser

1. Humanitær respons og bærekraftig utvikling:

Respondere på humanitære behov, støtte opp om lokal motstandskraft, bidra til å forebygge irregulær migrasjon og bidra til inkluderende bærekraftig utvikling.

Statskuppene i flere Sahel-land, samt utfordringer med regionalt samarbeid, gjør det langt mer utfordrende med langsiktig bistand. De humanitære behovene er store, og millioner av mennesker er på flukt. Det er all grunn til å forvente at de humanitære behovene fortsatt vil øke fremover, samtidig som det humanitære rommet og tilgangen begrenses. Sikkerhetssituasjonen i Sahel-landene er krevende og gjør innsatsen for personell på bakken enda mer utfordrende. Kriser og klimaendringer rammer kvinner, barn og sårbare grupper uforholdsmessig hardt. Den kraftige befolkningsveksten i regionen med en voksende ung befolkning kan gi muligheter til utvikling, men også betydelige demografiske utfordringer. Mangel og dårlig kvalitet på utdanning skaper utfordringer for demokratisk stabilitet og økonomisk vekst. Norge vil holde fast ved målrettet innsats for å bedre levekårene for sivilbefolkningen i regionen.

Det er også viktig for Norge å fortsette engasjementet for å styrke beskyttelse mot vold og overgrep og fremme respekten for humanitærretten i væpnet konflikt. Videre er det viktig å styrke lokalsamfunns motstandskraft mot kriser, også i områder der sentrale myndigheter enten ikke er til stede, eller er meget svake. Det legges til en grunn en helhetlig innsats, hvor humanitært engasjement vil måtte sees i sammenheng med fred, sikkerhet og langsiktig utvikling. Nettopp helhetlig innsats må til for å redusere behovene over tid, bekjempe årsakene til at mennesker må flykte og for å finne varige løsninger for flyktninger og internt fordrevne. Det er også avgjørende for å gjøre lokalsamfunn i Sahel-regionen bedre i stand til å håndtere behovene både til egen lokalbefolkning, fordrevne og migranter.

Videre er det viktig for Norge å bidra til klimatilpasning, bekjempe sult og arbeide for å avverge fremtidige sultkriser. Det er et paradoks at afrikanske land importerer mat for om lag 110 milliarder dollar hvert år. Handelsunderskudd og økt gjeld skaper fattigdom. Utviklingsland må bygge sin egen beredskap for mat og styre sin egen politikk for å kunne fø sin egen befolkning. Klimaendringene får store konsekvenser for bønder og fiskere. Landbruket må derfor tilpasse seg disse endringene og samtidig bidra gjennom reduserte klimagassutslipp der det er mulig. Klimasmart landbruk og bedre jordhelse innebærer å benytte vekster som tåler klimaendringene og dyrkingsteknikker som tar vare på matjorda. Styrket lokal motstandskraft er særlig viktig i områder der sentrale og lokale myndigheter har liten tilstedeværelse.

Norsk finansiell støtte, både den humanitære og langsiktige bistanden, er i stor grad kanalisert gjennom FN, sivilsamfunnsorganisasjoner, Røde Kors-bevegelsen, og andre multilaterale kanaler. Norge er en stor bidragsyter av ikke-øremerkede midler til FN og finansieringsinstitusjonene, og en betydelig andel av disse midlene kommer Sahel-landene til gode. I lys av de store finansieringsbehovene,

er det viktig å arbeide med partnere som evner å mobilisere utviklingsfinansiering og som kan tilby instrumenter som kan redusere risiko og tiltrekke seg privat sektors engasjement og partnerskap.

Norge vil særlig legge vekt på:

Humanitærretten og humanitære prinsipper: Norges humanitære strategi vil ligge til grunn for arbeidet. Norge vil fortsette den humanitære innsatsen for å redde liv, lindre nød og ivareta menneskers verdighet i tråd med humanitærretten og humanitære prinsipper.

Humanitærdiplomatisk engasjement: Norge vil via våre bilaterale og multilaterale stasjoner styrke innsatsen på områder som: Beskyttelse, etterlevelse av humanitærretten, humanitær tilgang og humanitære unntak i sanksjonsregimer. Administrative begrensninger pålagt av sentrale myndigheter i regionen skaper uforutsigbarhet og utfordringer, og bør løses gjennom dialog.

Beskyttelse av migranter og flyktninger, og forebygging av irregulær migrasjon: Norge vil samarbeide med relevante multilaterale institusjoner om å forebygge irregulær migrasjon, beskytte sårbare migranter og styrke vertssamfunn for fordrevne og migranter. Vi vil bidra til å gjøre lokalsamfunn i Sahel-regionen bedre i stand til å håndtere behovene både til egen lokalbefolkning, fordrevne og migranter. Vi vil også fortsette arbeidet med å beskytte flyktninger, internt fordrevne og sikre etterlevelse av Flyktningkonvensjonen og andre relevante instrumenter. Partnerskap med EU knyttet til bla. bekjempelse av migrantsmugling, menneskehandel, internasjonal beskyttelse og asyl og lovlig migrasjon, vil videreføres. Trygg, ordnet og regulær migrasjon kan ha stort økonomisk potensial både for avsender- og mottakerland.

Minerydding og håndvåpen: Norge vil støtte opp om humanitær minerydding og arbeide for etterlevelse av internasjonale normer mot bruk av konvensjonelle våpen som forårsaker humanitære lidelser og motvirke spredning av håndvåpen og ammunisjon.

Matsikkerhet og inkluderende bærekraftig utvikling: Norge vil videreføre sitt langsiktige engasjement for støtte til lokal matproduksjon og klimatilpasning. Vi vil fremme bærekraftig og klimarobust matproduksjon for å redusere sårbarhet, inkludert innsats for å diversifisere avlinger, forebygge avlingstap, samt tilgang til innsatsfaktorer, som såvarer, gjødsel og fôr. Norge vil bidra til å bygge motstandskraft mot kriser og klimaendringer, med tidlig varsling og sosiale sikkerhetsnett som effektive virkemidler både for klimatilpasning og økt matsikkerhet. Ved akutte sultkriser vil nødhjelp være et sentralt virkemiddel. Norge vil videre arbeide for å fremme fornybar energi, og støtte opp om lokal næringsutvikling og utbygging av infrastruktur.

Utdanning: Norge vil videreføre sitt langsiktige engasjement for å fremme utdanning. Gitt regionens unge befolkning vil utdanning tilpasset lokale forhold være av grunnleggende betydning for å fremme motstandsdyktige lokalsamfunn og likestilling, og viktig for å nå bærekraftsmålene. Norge vil bidra å styrke utdanningssystemer som sikrer grunnutdanning av høy kvalitet, og at utdanning utgjør en del av den humanitære innsatsen. Norge vil videreføre dialogen på

områder som Safe Schools-erklæringen og utdanning i kriser. Vi vil legge vekt på yrkesutdanning for å skape bedre utsikter for sysselsetting av unge mennesker i regionen.

Kvinners rettigheter og kjønnslikestilling: Norge vil arbeide for at jenter får fullført utdanning, for å bekjempe fattigdom, motvirke barneekteskap, samt fremme bærekraftig økonomisk vekst. Norge vil videre støtte opp om kvinners rettigheter og fremme strategier og planer om styrket demografisk overgang. Vi legger til grunn en helhetlig innsats for å forebygge, bekjempe og respondere på seksualisert og kjønnsbasert vold, inklusive skadelige skikker som barneekteskap og kjønnslemlestelse. Vi vil fremme tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester og informasjon, inkludert i humanitær innsats. Vi vil øke støtten til lokale kvinneledede organisasjoner for å styrke deres arbeid, samt bidra til opplæring av partnere i konfliktområder. Videre vil vi arbeide for å styrke kvinners økonomiske rettigheter og mulighet til å delta i arbeidslivet, herunder kvinners tilgang til ressurser og finansielle tjenester.

Sivilsamfunn og multilaterale organisasjoner: Norge vil prioritere innsats gjennom sivilsamfunn og multilaterale kanaler, inkludert gjennom kjernestøtte og flergiverfond. Videre vil vi arbeide for at multilaterale fond og programmer møter behovene til Sahel-landene, og bidra til å sikre en helhetlig tilnærming og mer bruk av felles analyser. Vi vil vurdere mulighet for mer aktivt partnerskap med Afrikabanken for å fremme næringsutvikling i regionen, gitt bankens omfattende kunnskap om og nettverk i Sahel og kyststatene.

Myndighetskontakt: Norge vil søke å respondere på lokale behov. Her vil det være nødvendig med hensiktsmessig dialog, som vil kunne inkludere sentrale, lokale og tekniske myndighetsinstanser.

2. Fredsbygging og stabilisering:

Medvirke til å forebygge og bekjempe voldelig ekstremisme, bidra til fredsbygging, stabilisering, og fremme kvinners deltagelse i arbeidet knyttet til fred og sikkerhet.

I løpet av det siste året er rammevilkårene for fredsbygging og stabilisering i Sahel dramatisk endret som følge av statskupp, oppløsningen av G5 Sahel, avviklingen av MINUSMA, Alger-avtalens kollaps, alliansen mellom Niger, Burkina Faso og Mali (AES) samt deres annonserte utmelding fra De vestafrikanske staters økonomiske fellesskap (ECOWAS). Samtidig er det enkelte regionale initiativer som kan gi håp, slik som Accra-initiativet fra 2017 og den multinasjonale fellesstyrken for stabilisering av Tsjadsjø-regionen (MNJTF), som ble etablert i 1994 og som fortsatt spiller en viktig rolle.

Det knytter seg usikkerhet til ECOWAS fremtidige rolle, og det gjenstår for AU å få definert sitt videre engasjement i regionen. Regionen har blitt arena for stormaktsrivalisering. Russland spiller i økende grad en destabiliserende rolle, ikke minst gjennom et styrket militært engasjement. Kina involverer et bredt spekter av aktører og virkemidler for å fremme sine interesser, og disse interessene sammenfaller ikke på alle områder med norske. Videre søker andre stater også å styrke sin innflytelse.

Klimaendringene og ressursknapphet forsterker allerede eksisterende konflikter i området. Mangel på fremtidsutsikter for regionens raskt økende unge befolkning er også en viktig driver for voldelig ekstremisme.

Kvinnens meningsfulle deltakelse i konfliktforebygging, i fredsprosesser og i forebygging og bekjempelse av voldelig ekstremisme er viktig. Det er også behov for å arbeide med gutter og menn for å redusere vold og fremme likestilling.

Gitt de endrede rammevilkårene, og den betydelige forverringen av den politiske og sikkerhetsmessige utviklingen i Sahel, må videre norsk innsats innen fredsbygging og stabilisering være fleksibel og tilpasses utviklingen.

Norge vil her legge særlig vekt på:

FN-engasjement for konfliktløsning og fredsbygging: Norge vil fortsette støtten til FNs fredsdiplomatiske innsats, og sikre ressurser til FNs innsats både på land- og regionnivå. Vi vil også bidra til at FNs fredsbyggingskommisjon viderefører engasjementet for Sahel, både regionalt og overfor enkeltland, og arbeide for at Fredsbyggingsfondet fortsetter å bevilge midler til Sahel.

Koordinering: Norge vil videreføre partnerskapet med ulike internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner som er engasjert i dialog, fredsmekling og fredsbygging, samt medvirke til best mulig samordning av aktørene på dette feltet og sikre solid forankring i berørte land og regionale organisasjoner.

Kvinner, fred og sikkerhet: Norge vil løfte frem kvinner, fred og sikkerhet-agendaen, i tråd med regjeringens handlingsplan. Dette gjelder særlig kvinnens meningsfulle deltakelse i konfliktforebygging, i fredsprosesser og i forebygging og bekjempelse av voldelig ekstremisme. Vi vil styrke samarbeidet med AUs spesialrepresentant for kvinner, fred og sikkerhet.

Regionale organisasjoner: Norge vil bidra til å styrke AUs og FNs regionale innsats på konfliktforebygging og fredsbygging. Norge vil videre arbeide for å støtte prosesser for å på plass velfungerende regionale samarbeidsmekanismer, og herunder støtte opp om ECOWAS' muligheter for å oppfylle sitt mandat. Vi vil fremme godt samarbeid mellom FN, AU og de subregionale organisasjonene, om fredelig utvikling i Sahel. Vi ønsker også å støtte afrikansk-ledete fredsoperasjoner, med særlig vekt på å fremme etterlevelse av internasjonale normer på menneskerettigheter og internasjonal humanitærrett i gjennomføring av operasjoner.

Grenseområdene: Norge vil vurdere å støtte tiltak for å styrke sikkerheten og redusere sårbarhet i grenseområdene mellom Sahel-landene og naboland, som er de mest utsatte områdene for voldelig ekstremisme.

Bekjempelse av voldelig ekstremisme: Norge vil støtte lokal og regional kapasitetsbygging for bekjempelse av voldelig ekstremisme. Dette gjelder blant annet Akademiet for bekjempelse av terrorisme (AILCT) i Elfenbenskysten. Accra-initiativet vil også bli vurdert. Vi vil videreføre engasjementet i Den globale anti-ISIL-koalisjonen, samt vurdere deltakelse i relevante kapasitetsbyggingsaktiviteter som Flintlock. Samtidig er det også viktig å støtte opp om forebygging av voldelig ekstremisme, og reintegrering av tidligere medlemmer av voldelige

ekstremistiske grupper. Vi vil støtte opp om gjennomføring av FNs globale kontraterrorstrategi. Vi vil videreføre samarbeidet med Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF), som er en viktig partner i arbeidet for motstandsdyktige lokalsamfunn. Vi vil samtidig videreføre innsatsen på forebygging av finansiering av terrorisme, herunder etterlevelse av Financial Action Task Force (FATF) sine standarder, som bidrar til å bekjempe hvitvasking.

Stabilisering: Norge vil arbeide for mer motstandsdyktige lokalsamfunn gjennom ulike stabiliseringsmekanismer, for å forebygge rekruttering til voldelige ekstremistiske grupper, slik som innsatsen i Tsjadsjøregionen. Norge vil fremme et samspill mellom stabiliserings- og humanitær innsats som ivaretar de humanitære prinsippene. Vi vil løpende vurdere deltakelse i stabiliseringsprogrammer i regionen. Norge vil videreføre samarbeidet med Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre (KAIPTC) i Ghana.

Maritim sikkerhet: Gitt betydelige norske skipsfartsinteresser, vil det være nødvendig å se utviklingen i det bredere Sahel i sammenheng med maritim sikkerhet, og da i samsvar med relevante multilaterale verktøy, herunder resolusjonen vedtatt i FNs sikkerhetsråd og Yaoundé-arkitekturen for bekjempelse av sjørøveri.

3. Demokrati og kjønnslikestilling:

Medvirke til godt styresett, nasjonal ressursmobilisering, demokratisk utvikling, menneskerettigheter og likestilling.

Demokrati og godt styresett har de siste årene vært under kraftig press med statskupp i tre av Sahel-landene, en omstridt overgangsprosess i et fjerde, og generelt betydelig usikkerhet rundt stabiliteten i regionen. Ytringsfrihet og sivilt handlingsrom innskrenkes stadig mer. Sahel-landene har sluttet seg til sentrale internasjonale menneskerettighetsinstrumenter, og det er viktig at landene holdes ansvarlig for sine forpliktelser.

Det er utfordrende å samarbeide med ikke-demokratiske styresmakter, men målet må være å konsolidere og/eller få på plass troverdige og tidsavgrensede overgangsprosesser med sikte på snarlig retur til en demokratisk konstitusjonell orden. Samtidig må vi arbeide for at nasjonale og lokale myndigheter er i stand til å levere grunnleggende tjenester til sivilbefolkningen og nyter nødvendig legitimitet i befolkningen. Det er videre viktig med årvåkenhet omkring etterlevelse av demokratiske spilleregler også i kyststatene.

Norge vil her legge særlig vekt på:

Overgang til demokratisk styre: Norge vil arbeide for at militære, ikke-demokratiske valgte regimer inngår en forpliktende timeplan for overgang til sivilt demokratisk styre. Dette vil fordre dialog med styresmaktene i de aktuelle landene. Det vil også være nødvendig å holde kontakt med ECOWAS og toneangivende land i regionen. Balansegangen er viktig for å unngå legitimering av ukonstitusjonelle maktovertakelser.

Menneskerettigheter: Norge vil arbeide gjennom relevante kanaler, blant annet FN, for å holde Sahel-landene ansvarlig for sine forpliktelser.

Motvirke desinformasjon: Norge vil bekjempe uheldig innflytelse av ytre krefter som søker å undergrave grunnleggende demokratiske normer og menneskerettigheter. Vi skal støtte tiltak for å motvirke desinformasjon.

Rettsstaten: Norge vil støtte relevante prosjekter i regi av FN, AU, Afrikabanken, Verdensbanken og andre aktører som fremmer rettsstaten og godt styresett, inkludert bekjempelse av organisert kriminalitet og korrupsjon. Slik innsats bør rettes mot både sentrale og lokale myndigheter. Vi skal arbeide for at berørte land etterlever Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) sine standarder som gjelder åpenhet om bruk av inntekter fra utvinning av naturressurser.

Nasjonal ressursmobilisering og forvaltning: Norge vil styrke samarbeid for å øke nasjonal finansiering av utvikling gjennom skatteinntekter og ansvarlig forvaltning av offentlige midler.

Sivilsamfunn: Norge vil støtte opp om et uavhengig sivilt samfunn som bidrar til demokratisk utvikling og leveranse av grunnleggende tjenester i den bredere Sahelregionen, samt arbeide for at sivilt samfunns perspektiver i større grad lyttes til i disse spørsmålene, og at man beskytter handlingsrommet.

Kvinners rettigheter og kjønnslikestilling: Norge vil fortsette å være en konstruktiv og tydelig stemme i regionen for å oppnå likestilling og sikre alle jenters og kvinners rettigheter i tråd med handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling.

Utdanning: Norge vil fortsette å arbeide for at utdanning bidrar til demokratisk utvikling og likestilling.

Dilemmaer og risiko for gjennomføringen av strategien

Sikkerhetssituasjonen, mangel på samarbeidsarenaer og anti-vestlig retorikk bidrar til en rekke dilemmaer for det videre arbeidet.

Følgende dilemmaer vil være spesielt viktige for det videre arbeidet:

- **Samarbeid med ikke-demokratiske styresmakter.** Det er ikke aktuelt at Norge har et direkte bistandssamarbeid med ikke-demokratiske styresmakter. Som følge av situasjonen vil det være naturlig å rette støtten direkte mot sivilbefolkningen og bruke kanaler som sivilsamfunn, FN og multilaterale fond og institusjoner, og AU og regionale organisasjoner. Norsk støtte til lokale sivilsamfunnsorganisasjoner er viktig fordi handlingsrommet deres blir stadig innskrenket. Det er derfor viktig også å koble lokale sivilsamfunnsorganisasjoner sammen i nettverk og koalisjoner. Det vil samtidig være behov for kontakt med ulike deler av myndighetsapparatene spesielt på teknisk og lokalt nivå, bl.a. for vårt humanitærdiplomatiske engasjement, tematisk samarbeid knyttet til matsikkerhet og utdanning, inkludert Safe Schools-erklæringen. Det vil også være behov for kontakt med sentrale myndigheter eksempelvis i forbindelse med dialog om regionalt samarbeid og overgangsprosesser til demokratisk styre.
- **Anti-vestlig retorikk:** Sahel-landene, og spesielt Mali, Burkina Faso og Niger, er preget av anti-vestlig retorikk, hvor spørsmålet om suverenitet står sentralt. Retorikken har gjennomgående brodd mot vestlige land og FN-systemet. I tillegg styrker disse landene båndene til autoritære stater, slik som blant annet Russland, Kina og Iran. Sahel er blitt arena for geopolitisk rivalisering. Disse faktorene gjør at dialog med myndighetene om styresett og demokratisk utvikling er mer utfordrende, og vil i noen tilfeller gjøres best i tett samarbeid med FN, multilaterale og regionale organisasjoner eller andre partnere. Anti-vestlig retorikk og motstand mot seksuelle og reproduktive helse og rettigheter (SRHR) og LHBT+ agendaene kan forventes styrket.
- **Mangel på regionale samarbeidsorganisasjoner.** Mangel på en velfungerende regional samarbeidsstruktur etter at tre av Sahel-landene trakk seg fra ECOWAS og G5 Sahel ble avvirket, betyr at det er færre arenaer for dialog. Det er spesielt knyttet usikkerhet til hvordan ECOWAS vil utvikle seg både med hensyn til antall medlemmer og hovedarbeidsområder. Som følge av situasjonen blir FN-organisasjonene, Verdensbanken og Afrikabanken mer sentrale samtidig som det er viktig å fortsette dialogen igjennom utvalgte sivilsamfunnsorganisasjoner og individer. Samtidig er det viktig å legge forholdene til rette for at institusjoner som AU og ECOWAS bedre kan følge opp sitt mandat.
- **Utfordrende sikkerhetssituasjon.** Sikkerhetssituasjonen i Sahel-landene er krevende og det er usikkerhet knyttet til i hvilken grad FN-organisasjoner og sivilsamfunnsorganisasjoner vil ha mulighet til å gjennomføre utviklingsprosjekter, humanitær innsats og fredsbyggingsprosjekter. Det har også implikasjoner for sikkerheten til personell på bakken, og det blir vanskelig å gjennomføre uavhengige evalueringer av prosjekter. Dette betyr at det vil være behov for tilpasning og fleksibilitet. Evalueringer av norsk innsats i Sahel har anbefalt

mer dristighet i valg av partnere. Dette vurderes opp mot risiko og begrenset tilstedeværelse i regionen. Så lenge etablerte partnere leverer godt, noe den seneste evalueringen av Norges engasjement i Sahel bekreftet, vil terskelen for å inngå nye eller innovative partnerskap være relativt høy.

- **Endret plassering av ambassade.** Flytting av ambassaden som dekker Sahel fra Bamako til Dakar vil i større grad kunne styrke det regionale perspektiv, da Dakar fungerer som regionalt knutepunkt for mange sentrale multilaterale organisasjoner og sivilsamfunnsorganisasjoner. Dette vil imidlertid fordre hyppige besøk til landene som tidligere inngikk i G5-Sahel.

4 Koordinering og partnerskap

Tidligere evalueringer av norsk innsats i Sahel har pekt på behovet for å styrke den interne og eksterne samordningen. Det legges opp til å styrke den norske samordningen i gjennomføringen av strategien, og dette gjelder i departementet, med Norad og relevante fagdepartement. Videre vil kontakten med det norske sivilsamfunnet styrkes gjennom hyppigere bruk av etablerte mekanismer for informasjonsutveksling og samordning. De norske sivilsamfunnsorganisasjonene er en særlig viktig kanal gitt sitt tette og gode samarbeid med lokale partnere som har god kunnskap om og forståelse av utvikling i regionen.

FN er en sentral aktør både på det normative og det operative. Samarbeid med FN-systemet er derfor viktig for oppfølging av alle hovedinnsatsområder i den revurderte strategien. FN er videre en viktig arena for å drøfte Sahel-relaterte spørsmål, blant annet i Sikkerhetsrådet og MR-rådet. Norge er engasjert i Fredsbygging-kommisjonen, og er en sentral støttespiller for FNs nødhjelpskordinator (OCHA). Norge har lenge vært internasjonalt ledende i oppfølgingen av FNs sikkerhetsråds-resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet, og bidro aktivt til å løfte frem KFS i MINUSMA-operasjonen.

FN-systemet er en viktig partner i gjennomføring av konkrete prosjekter og programmer for å bistå landene i regionen med å skape motstandsdyktige lokalsamfunn og, på lengre sikt, nå sine bærekraftsmål. Samarbeidet med Verdensbanken og Afrikabanken er av stor betydning for å kunne nå Sahelstrategiens langsiktige mål. Norge vil søke å spille en katalytisk rolle ved å fremme initiativer som kan utløse bredere langsiktig finansiering.

Norge vil fortsette å delta aktivt i internasjonale koordineringsmekanismer, slik som Sahelkoalisjonen (politisk) og Sahelalliansen (utvikling). Sahelalliansen legger vekt på utviklingsdimensjonen og omfatter også sentrale relevante internasjonale aktører som er engasjert i Sahel, slik som FN-systemet, Verdensbanken og Afrikabanken. Sahelalliansens prioriteringer samsvarer godt med de norske, slik som matsikkerhet, jobbskaping, klima, styrking av lokalsamfunn og leveranse av grunnleggende tjenester. Norge vil arbeide for å styrke samordningen mellom Sahelalliansen og Sahelkoalisjonen.

Norge deltar i kretsen av vestlige spesialrepresentanter for Sahel som ledes av EU. Kontaktflaten med EU er av stor betydning gitt institusjonens tunge engasjement i den bredere regionen. Kontakten med EU er også viktig gitt hvordan utviklingen i Sahel påvirker det europeiske kontinent gjennom migrasjon- og flyktningebevegelser, samt den vedvarende sikkerhetsutfordringen terrorgrupper i Sahelområdet utgjør for Europa. Handel i kritiske råmineraller med landene i Sahel er også viktig for at Europa skal kunne nå sine mål om grønn omstilling. Den nordiske koordineringen er spesielt viktig innen rammen av Verdensbanken og Afrikabanken, hvor vi tilhører samme valgkrets. Norge har et godt samarbeid med blant annet USA og UK om Sahel og Vest-Afrika, noe som vil bli videreført. Det er videre av stor betydning av å holde god dialog med kystland som Nigeria og Ghana og nordafrikanske land for å støtte opp om tiltak for å fremme maritim sikkerhet.

Norske midler har bidratt til å styrke innsatsen til AU i Sahel, og Norge vil arbeide for å ytterligere styrke organisasjonens evne til å gjennomføre sine overordnede strategier i regionen. Norge vil videreføre kontakten med ECOWAS. Norge vil støtte opp om bestrebelsene fra landene i regionen til å få på plass en regional samarbeidsarkitektur som støtter opp om og utfyller ECOWAS. Det er viktig at landene i regionen er i førersetet og har eierskap til et slikt arbeid.

Utgitt av:
Utenriksdepartementet

Bestilling av publikasjoner:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00
Publikasjoner er også tilgjengelige på:
www.regjeringen.no
Publikasjonskode: E-1029 B

Forsidebilde: Sahelalliansen

Trykk: Trykkerinavn 12/2024 – opplag 50

